

Nora Skille Hestnes

Medias posisjon og betydning i Toppserien

En kvalitativ studie om spilleres opplevelse av media i Toppserien, og dets betydning for rollekonflikt og totalbelastning hos spillerne

Bacheloroppgave i kroppsøving og idrettsfag

Veileder: Stig Arve Sæther

Mai 2019

Nora Skille Hestnes

Medias posisjon og betydning i Toppserien

En kvalitativ studie om spilleres opplevelse av media i Toppserien, og dets betydning for rollekonflikt og totalbelastning hos spillerne

Bacheloroppgave i kroppsøving og idrettsfag
Veileder: Stig Arve Sæther
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Norge blir på mange områder sett på som en pioner innenfor likestilling. Likevel står en ovenfor noen utfordringer. Fotball er ett av områdene hvor en opplever store og synlige ulikheter mellom kjønnene. Særlig er media et av de aspektene som opptrer svært forskjellig i kvinne- og herrefotball. Media og fotball har en sterk symbiose, der medias dekning og formidling er svært avgjørende for spillernes og klubbens stauts. Kvinnelige fotballspillere har i dag en høy belastning i hverdagen og må kombinere fotballkarrieren med studier og jobb på siden på grunn av manglende økonomi til å kun leve av fotball. Dette har ulike konsekvenser, der den kanskje mest tydelige er at mange velger å avslutte fotballkarrieren.

Formålet med denne oppgaven er å undersøke hvordan media oppleves av aktive utøvere i Toppserien i dag, samt hvilken rolle og makt media har i konflikten ved det å være kvinnelig idrettsutøver og totalbelastning hos spillerne. Dette blir undersøkt gjennom fire kvalitative forskningsintervju med spillere som er aktiv og etablert i Toppserien i dag. Med etablert menes at de ikke skal være i sin første sesong i Toppserien. Intervjuene er benyttet for å få en dypere innsikt spillernes forståelse av media i kvinnefotballen, og opplevelser rundt det å være kvinnelige fotballspiller. Fagfeltet i oppgaven tar først utgangspunkt i rollekonflikten med Simone de Beauvoirs «Det annet kjønn» og hegemonisk maskulinitetsteori som teoretisk grunnlag. Deretter vil jeg se på makten media har og totalbelastning hos utøverne. I analysedelen vil jeg se på spillernes opplevelse av de nevnte tre områdene.

Resultatene viser at kvinnefotball sjelden blir prioritert i media, og at det skal mye til for å få oppmerksomhet. Det som skrives om føles ofte, for spillerne, ut som gjøres av plikt. Holdninger som nedverdiger kvinnefotballen er fortsatt til stede i samfunnet, og media har et ansvar i formidling av hendelser og holdninger. Lite oppmerksomhet rundt kvinnefotball gjør det vanskelig å satse kun på fotball, og man må derfor jobbe og/eller studere ved siden av, noe som vanskeliggjør det å være 24-timersutøveren og toppidrettsutøver. Når det er sagt, er vi i disse tider inne i en spennende periode, med flere store avtaler, blant annet gjennom generalsponsoren OBOS. Dette merker allerede spillerne virkninger av, men påpeker at det er en lang vei å gå.

Nøkkelord:

kvinnefotball, Toppserien, rollekonflikt, mediemakt, mediedekning, totalbelastning

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	1
1.1 Oppgavens oppbygging og problemstilling	3
2 Fagfelt	4
2.1 Rollekonflikten som kvinnelig idrettsutøver	4
2.2 Medias rolle	6
2.3 Totalbelastning hos spillerne i Toppserien.....	9
3 Metode	11
3.1 Valg av metode.....	11
3.2 Intervjuguide.....	12
3.3 Informanter	12
3.4 Intervjusituasjon.....	13
3.5 Forskningens utfordringer, kvalitet og framstilling.....	13
4 Analyse	16
4.1 Rollekonflikten som kvinnelig idrettsutøver	16
4.2 Medias rolle	19
4.3 Totalbelastning hos spillerne i Toppserien.....	24
5 Oppsummering	27
6 Referanseliste	29
7 Vedlegg	32
7.1 Informasjonsskriv.....	32
7.2 Intervjuguide.....	34

1 Innledning

Media og idrett er to viktige aspekt i vårt samfunn i dag. Fotball dominerer både idrettsbildet og mediebildet. Men i verdens mest populære sport har ikke kvinner og menn de samme mulighetene og fotball er muligens den idretten som skaper flest diskusjoner rundt kjønn (Lie, 2017a; Godø, 2018). Kjønn er et relativt fenomen som vil variere fra ulike kulturelle kontekster, og er et fenomen som alltid vil være i endring. I vestlige samfunn kan kjønn utgjøre et sentralt kulturelt betydningssystem (Hovden, 2015).

Mye av forskjellene på herre- og kvinnesiden er på bakgrunn av interesse, oppmerksomhet, sponsorer, kommersialisering og profesjonalisering (Skogvang, 2006). Selv med et VM-klart kvinnelandslaget og et klubbtag som har spilt kvartfinale i Champions League, har spillerne i Toppserien langt i fra en hverdag som legger til rette for optimal utvikling (Espelund, et al., 2018). Styreleder i Toppfotball Kvinner, Synnøve Tverlid, la i mars 2019 frem sentrale utfordringer for kvinnefotballen, og nevnte tomme tribuner, profesjonalisering av sporten og av spillernes hverdag (Tverlid, 2019).

I 2017 ble det fattet vedtak om å utarbeide en rapport for å peke på virkemidler som kan heve kvaliteten på norsk kvinnefotball. Resultatet er Espelund-rapporten, der det blant annet belyses tiltak som en håper vil bedre både sportslig utvikling og kommersiell verdi av toppfotball kvinner (Espelund, et al., 2018). Karen Espelund, tidligere fotballspiller og tidligere generalsekretær i Norges Fotballforbund (NFF), hevder kvinner som spiller i Toppserien i dag ikke kan stole på fotballen som en trygg levevei og derfor er nødt til å supplere med jobb og/eller skole (Espelund, et al., 2018). Dette er noe som gir en stor belastning på utøverne og ikke er forenelig med toppidrett. Når utøvere er nødt til å løpe fra skole, til jobb og videre til trening er det et faktum at toppklubbmiljøene på kvinnesiden ikke har de ressursene som skal til for å optimalisere trenings- og kamphverdagen for spillerne (Madsen, 2019).

For å illustrere forskjellene mellom kjønnene i fotball:

- Klubber som har kvinnelige landslagsspillere på landslagssamling og i VM har frem til nå, ikke mottatt noen form for kompensasjon for dette, mens herresiden til sammenligning mottok fra FIFA omtrentlig 72 000 kroner per dag for *hver spiller* klubbene hadde med i herrenes mesterskap (Magnussen, 2018).

- Den beste kvinnelige fotballspilleren, som også er den best lønnede kvinnelige fotballspilleren, tjener kun 0,3 prosent av det verdens beste mannlige fotballspiller tjener (NTB, 2019).
- En gjennomsnittlig inntekt på Toppseriens beste lag i 2017 var omtrentlig 116 880 kroner. Laget som i 2017 havnet nederst på tabellen i Eliteserien, hadde en snittinntekt på 400 000 kroner. 3,5 ganger så mye som snittet til det beste kvinnelige klubblaget (Wikborg, 2018).
- Når det kommer til media sikret Discovery i 2017 seg tv-rettighetene på Tippeligaen og betalte 2,4 milliarder for dette. En rettighetsavtale som omtales som den største i norsk idrettshistorie. På kvinnesiden har man også sikret en medieavtale som skal sørge for bred dekning av Toppserien mellom NFF og Amedia. Forskjellen er at den økonomiske rammen her er satt til 6,6 millioner kroner (Madsen, 2017).

Media utgjør i dag en markant økonomisk, sosial og kulturell drivkraft hos mennesket. Mye av vår oppfatning av idrett blir derfor formet av media. Media og idrett, særlig fotball, har en gjensidig avhengighet – en symbiose – der begge er avhengig av samspillet med hverandre og drar nytte av det (Helland, 2003, s. 11). Media er noe som tidlig trekkes frem som avgjørende både for fotballspillerens status og for klubbens status og økonomi (Skogvang, 2006). Ifølge Skogvang (2006) kan vi snakke om en maskulin dominans innenfor fotballsporten og i media. På fotballbanen har det foregått en kjønnskamp der kvinner har blitt diskriminert, både i form av sendetid og spalteplass, men også holdninger (Helland, 2003). Forskjellene i hvordan kvinner og menn presenteres, omfanget av og innholdet i deknningen av mannlige og kvinnelige idrettsutøvere vil påvirke interessen hos mottakerne av budskapet (Skogvang, 2006).

Når det er sagt peker pilene nå oppover. Dette året, fjoråret og tiden fremover vil forhåpentligvis sørge for historiske løft for norsk kvinnefotball. I 2018 inngikk det norske herrelandslaget et lønnskutt for å øke kvinnelandslagets lønn og stipendordning. Dermed får landslagsspillerne, for første gang, helt like økonomiske betingelser uavhengig av kjønn (Lie, 2017c). De siste årene har det også vært en økt satsing i form av overføringer til toppklubber på kvinnesiden som hjelp til å kunne profesjonalisere idretten og kjøpe fri utøvere fra deltidsjobb og studier. Dette for å kunne rette et større fokus mot å bli bedre fotballspillere (Langvik-Hansen & Hansen, 2018).

OBOS inngikk fra 2018 en femårs avtale som generalpartner for Toppserien og markerte seg dermed som det første generalsponsoratet i norsk kvinnefotballs historie. Dette er en anerkjennelse av kvinnefotballens kommersielle verdi, og vil i tillegg inneholde avtaler for prosjekter som vil øke interessen for kvinnefotballen, samt tilrettelegge for kvinner som ønsker å satse både på fotball og jobb (Obos, 2018). Med flere tilskuerrekorder rundt om i Europa er det et tegn på at kvinnefotball er i vinden. Her hjemme ble det ny norsk tilskuerrekord i Champions League-sammenheng da LSK Kvinner tok imot Barcelona med 5655 ivrige tilskuere på tribunen (Smørdal, Børrestad, & Kallaklev, 2019).

1.1 Oppgavens oppbygging og problemstilling

Temaet for oppgaven er «Norsk kvinnefotball og media». Oppgaven vil belyse hvordan media i dag oppleves av aktive fotballspillere i Toppserien. Som kvinnelig fotballspiller selv er holdninger, media og oppmerksomhet noe som engasjerer de fleste i min omkrets. Jeg vil først legge frem det teoretiske rammeverket som brukes i analysen, og vil da være innom tre ulike tema: rollekonflikt, medias rolle og totalbelastning hos utøverne. Konflikten ved det å være kvinne og idrettsutøver problematiseres ved Simone de Beauvoirs teori om «Det annet kjønn», og vil også se på kjønnsperspektiver utenom fotballverdenen. Medias rolle vil omhandle mediedekning og makten som media sitter med når det kommer til presentasjon og innhold. Til sist vil jeg se på empirien rundt totalbelastningen hos utøverne i Toppserien med utgangspunkt i Espelund-rapporten. I metodekapittelet vil det bli gjort rede for valget av metoden og intervjuenes forløp. Jeg vil også vurdere forskningens kvalitet og vise de etiske utfordringene jeg har vært innom i løpet av innsamlingen til denne oppgaven.

De tidligere forskningsprosjekter med fotball og media som referanse, har og har som oftest hatt fokus på herrefotballen (bl.a. Kuper, 2003; Helland, 2004; Fossøy, Moe & Fretland, 2017). På bakgrunn av at mye det som er gjort av tidligere forskningen er kvantitativ forskning, vil det bli lagt vekt på det kvalitative i denne oppgaven. Med tanke på dette og de nevnte utfordringene ønsket jeg å se på hvordan utøverne opplevde medias rolle i dag, og utarbeidet denne problemstillingen som jeg ønsker å undersøke: «Hvordan oppleves media av spillere i Toppserien i dag, og hvilken betydning har media for konflikten ved å være kvinnelig idrettsutøver og utøvernes totalbelastning»?

2 Fagfelt

I dette kapitlet vil jeg først presentere teorigrunnlaget med Simone de Beauvoirs «Det annet kjønn» og begrepet hegemonisk maskulinitet, for så knytte dette opp mot konflikten ved å være kvinne og idrettsutøver. Deretter ser jeg på medias rolle og hva som bidrar til å forklare media sine prioriteringer. Jeg vil gå dypere inn på mediedekning og medias makt. Til sist vil jeg komme inn på totalbelastningen hos utøverne i Toppserien.

2.1 Rollekonflikten som kvinnelig idrettsutøver

Innledningsvis så vi hvordan kjønn ble definert og presentert. Den franske feministen Simone de Beauvoir mener kjønn skapes sosialt gjennom maktstrukturer og tar i boka «Det annet kjønn» (2000) et oppgjør med kvinnesynet. I boka blir kvinnen definert som «den andre», og mannen som «den første», og kjønnene blir aldri betraktet som likeverdige. De Beauvoir hevder at verden tilhører mennene, og når kvinner skal realisere sine drømmer er midlene som skal brukes laget for og av menn (Beauvoir, 2000). Kvinnen er, fra starten av, fanget i en kjønnsrolle som et resultat av sosialiseringen, og opplever en skjult mistillit som hemmer kvinnen: «Kvinnen må stadig erobre en tillit som hun ikke får med en gang, hun er i utgangspunktet suspekt, hun må bevise hva hun kan» (Beauvoir, 2000, s. 728).

Simone de Beauvoir mener at kjernen til kvinnens undertrykkelse er preget av egne valg. Kvinnen har selv påtatt seg rollen som «den andre», og lar seg bli bestemt over ved å frykte utryggheten og frihetens ansvar. Steget ut til en virkelig frihet og selvrealisering må en ta selv. Beauvoir argumenterer for at menn er gitt flere muligheter enn kvinner og i større grad blir oppfordret til å oppnå en frihet for å realisere seg selv (Beauvoir, 2000). Gerd von der Lippe har også problematisert forskjellene mellom kvinner og menns rettigheter og muligheter, og peker på at man skal ha samme muligheter ikke bare på papiret, men også i praksis:

Hvis vi skal ha frihet til å velge, må vi ha flere alternativer, muligheter og ressurser til å se hva som er bra for en selv i øyeblikket og på sikt. Dersom en har det, kan tradisjonelle valg også bety frihet (Lippe, 2010, s. 164).

Dagbladet undersøkte i 2018 kjønnsforskjellene i norsk idrett. Et av funnene var at 57,7 prosent mener at norske idrettskvinner ikke har samme muligheter og rettigheter som mennene. Økonomi, som vi skal komme nærmere tilbake til, blir trukket frem som en sentral del av årsaken, men også tilrettelegging og oppfølging rundt kvinnene er svakere (Godø, 2018).

Idrettsarenaen har en sentral rolle i fremvisningen av kjønn. Lippe (2010) argumenterer for at de fleste idrettsgrener er skapt av og for menn. Forsker og professor Jorid Hovden (2015) hevder kjønnsbilder skapes og vedlikeholdes i idrett gjennom hvordan feminitet og maskulinitet forvaltes. Fasting (1996) argumenterer for at menn ved å drive idrett forsterker sin maskulinitet, mens kvinner ved å drive idrett opplever bevisst eller ubevisst en konflikt mellom det å være kvinne og idrettsutøver. Fastings påstand har rot i det som kalles rolleteori, som sier at de normer og forventninger som er knyttet til idrettsutøverrollen og kvinnenrollen, er i konflikt med hverandre. Denne teorien har møtt stor motstand, deriblant fordi man i denne teorien ikke har tatt høyde for at feminitet og maskulinitet er dynamiske kulturelle begrep som blir konstruert (Fasting, 1996). Som en antitese til Fasting (1996) har vi idretter som turn og kunsthopp som blir sett på som feminine (Lippe, 2010). Men når vi kommer til fotball viser tidligere forskning at fotball blir sett på som en maskulin idrett, og at herrefotball er normen og standarden når det kommer til fotballkunnskaper og fotballprestasjoner (Skogvang, 2006).

Hegemonisk maskulinitetsteori blir ofte brukt når man skal forklare mannlig dominans innenfor idrett (Fasting, 1996). Hegemonisk maskulinitet omhandler gruppen som sitter med makt i samfunnet. Dette innebærer at man verdsetter mannen som den sterke, og nedvurderer kvinne som den svake (Fasting, 1996). Den mannlige måten å drive idrett blir både den dominerende og «den riktige». Når kvinner utfordrer hegemoniet i det som er maskuline idretter, kan konflikter oppstå (Skogvang, 2006). Som nevnt i innledningen utgjør ofte kjønn et kulturelt betydningssystem i vestlige kulturer. Hovden hevder relasjonen mellom maskulinitet og feminitet konstrueres symbolsk og opptrer som to dikotomier – to gjensidig utelukkende kategorier (Hovden, 2015).

I en NRK-artikkel åpner golfspiller Caroline Martens opp om kjønnsdiskriminering i toppidretten, særlig med tanke på økonomi. NRK avslørte at norske mannlige toppidrettsutøvere tjente over 100 millioner mer enn norske kvinnelige toppidrettsutøvere i 2016 (Lie, 2017b). Håndball og langrenn er idretter som blir trukket frem som eksempler der kjønnene bør stå helt likt, men som ikke er tilfelle. En mann på håndballandslaget tjener i snitt en halv million kroner mer enn en dame på håndballandslaget, og en mann på langrennsandslaget tjener i snitt 400 000 mer i året enn en kvinne på langrennsandslaget (Lie, 2017b). Til sammenligning med kvinnefotball, tjener kvinnelige idrettsutøvere «godt nok» både i langrenn og håndball, både med inntekt og sponsorinntekter. Noe av dette kan skyldes den markedsøkonomiske opparbeidingen forbundene gjør. Til eksempel arbeider skiforbundet for

å være et strategisk verktøy for kommersielle aktører, og hevder selv at langrenn er mest omtalt i mediene, og er den idretten som har størst interesse blant folket (Skiforbundet, 2018). Likevel er det som omtales som «lønn», noe som ikke bør bestemmes ut fra kjønn når en legger ned lik innsats i arbeid (Lie, et al., 2017d).

2.2 Medias rolle

Media har stor makt i samfunnet, og har de senere årene fått en stor betydning for idretten (Lippe, 2010). Innledningsvis ble symbiosen mellom media og idrett nevnt. Det symbiotiske forholdet – gjensidigheten - er drevet frem av økonomiske krefter, der media tilbyr store penger for å vise idretten. For å forklare denne symbiosen nærmere må man se på begreper som kommersialisering, profesjonalisering og mediefisering. Mediefisering forklares ved at «media og idrett etablerer forutsetninger for hverandre» (Helland, 2003, s. 15). Begrepet brukes for å vise medieformidlingens forutsetninger for sportens eksponering. Mediedekning og medieformidlingen bidrar til sportens videre utbredelse, og spiller derfor en rolle for antall tilskuere og muligheten til profesjonalisering og kommersialisering (Helland, 2003). Profesjonalisering er et vidt begrep, men omhandler en prosess som på den ene siden handler om utøvernes mulighet til å motta lønn for sine prestasjoner for å kunne leve av idretten. På den andre siden er det en teknologisk og administrativ utvikling når det gjelder apparatet rundt idretten med trenere og forskere, som også innebærer en forbedring av blant annet treningsmetoder og utstyr (Busland, 2011). Med kommersialisering menes at «sporten underlegges markedsøkonomiske betingelser som danner grunnlaget for det kommersielle markedet, både for utøverne, organisasjoner og medier» (Helland, 2003, s. 15). Alle de nevnte faktorene ovenfor blir omtalt som «sport/medie-komplekset», og har virkning på idrett, media, økonomi, kultur og politikk. Helland (2003) konkluderer med at ulike idretter, forbund, kvinner og menn har ulikt grunnlag for å tillegges plass i mediebildet, men at det er store forskjeller og konsekvenser:

De idrettene som får mye oppmerksomhet får også de største og rikeste heltene og skurkene og de største økonomiske ressursene. De idrettene som får minst oppmerksomhet, får svært lite ressurser og rekrutterer dårlig (Helland, 2004, s. 12)

Som vi ser er mediedekning svært sentralt i «sport/medie-komplekset». I dagens samfunn pågår det en rekke idrettshendelser samtidig, og selv om massemedienes oppgave er å informere om de hendelsene som skjer i det daglig vil ikke være mulig å dekke alt. Likevel bør en kunne forvente at formidlingen gir et representativt og objektivt bilde av hva som foregår (Fasting &

Tangen, 1982). Det er svært utfordrende å handle verdifritt og være forutsetningsløs. Journalister vil da kanskje ikke være helt nøytrale budbringere av hendelsene, både når det kommer til innhold og omfang (Lippe, 2010).

2.2.1 Mediedekning

Medie- og idrettsforskere slår fast at fotball tar størst plass i medias idrettsreportasjer (Skogvang, 2006). Dette bekrefter også presidenten i Norges Fotballforbund, Terje Svendsen i sin tale på Forbundstinget: «I perioder dominerer vi mediernes sportssider og sportssendinger» (Norges Fotballforbund, 2018, s. 8). Dette stemmer overens med tidligere forskning (Ertzaas, 2012; Strømø & Kvalsvik, 2018) som viser at fotball troner sportssidene, men at kjønn og fokusområder er vektet ulikt. I Strømø og Kvalsviks litteratursøk fra året 2017 fant man ut det ble skrevet 253 artikler der ord som kvinnefotball, Toppserien og fotball er nevnt, mens det ble skrevet 1275 artikler med søkeord Tippeligaen, Eliteserien og fotball for menn. I Espelund-rapporten pekes det i tillegg på viktigheten av kvalitet i dekningen, framfor kvantitet. Tidligere handlet det mest om å få ut bilder og dekning fra kamper og hendelser. Nå, mener Espelund-utvalget, at det er viktigere å vise færre klipp med høy kvalitet, enn flere dårlige (Espelund, et al., 2018).

Fasting og Tangen (1982) har skildret forhold som bestemmer formidlingen av idrett i massemediene. De hevder at redaksjoner ofte tenker at kvinneidrett «selger» for lite, og at man må skrive «om det publikum vil ha». Det som da blir formidlet av idrettshendelser er konkurranseidretten, der prestasjonene står i fokus (Fasting & Tangen, 1982). Når det kommer til innhold, er mye av det som skrives om herrefotballen nyheter med resultater og kampreferater. På motsatt side har man kvinnefotballen, der innholdet derimot går på hvordan man skal kunne heve kvinnefotballen. Resultater og gode prestasjoner er mindre i fokus (Strømø & Kvalsvik, 2018). Guttormsen (1995) oppnådde et lignende resultat da hun studerte fremstillingen av kvinnelige og mannlige idrettsutøvere i media. Reportasjene om menn hadde et større fokus på konkurransen og resultater, mens hos de kvinnelige utøverne var ikke idrettsprestasjon av samme interesse. I kvinneidretten var det mer forhold knyttet til personen som ble trukket frem (Guttormsen, 1995). Når det kommer til innhold og fremstilling, ser man at kvinner oftere blir avbildet i poseringsbilder eller ansiktsbilder enn menn, noe Ertzaas (2012) velger å forklare med at journalister i mindre grad er tilstede på arrangementer for kvinner og bruker da bilder fra arkiv.

Fotballbanen er også en av de fremste eksponeringsarenaene, særlig med tanke på reklame og sponsorer. Som sponsor ønsker man å bli profilert for tilskuere og i media, og det ligger i sponserers natur at de ønsker å være med på oppturene (Espelund, et al., 2018). I 2019 har man i Toppserien flere sponsorer, og serien har nå fått egne inntektsstrømmer gjennom bl.a. Obos og Norsk Tipping. Dette er med og uttrykker anerkjennelse til Toppserien Kvinner for arbeidet som er gjort. Likevel er tomme tribuner en av utfordringene norsk kvinnefotball står overfor. Med et gjennomsnitt på 254 tilskuere i 2018 ser man en flat nedadgående kurve, som også er med og påvirker sponsorinteressen (Strøm, 2019). Den kommersielle interessen vil være styrt av den generelle etterspørselsteori. Det vil si at etterspurt mengde utleder hvordan priser og inntekter blir bestemt (Smith, gjengitt i Aastorp, 2004). For å skape kommersiell interesse ligger det en tilpasning til den medie verden vi i det daglige opplever, og som det er viktig å følge utviklingen til (Espelund, et al., 2018).

2.2.2 Mediemakt

Medias framstilling av idrett kan tenkes å influere stort, både når det kommer til kvinners personlige engasjement, men også for publikums syn på kvinneidretten (Fasting & Tangen, 1982). Mediene blir mer selvstendig, og kan bli sett på som selvstendige aktører. Journalister og medier sitter med makt, og som styrere av maktbalansen, ved at de kan være med å bestemme hvilke nyheter som blir skrevet om og hvordan vinklingen er (Lippe, 2010). Von der Lippe (2010) mener vi kan se på sportsjournalistikken som en dominerende maskulin eksponeringsindustri, og referer til at mediesporten er mannstung både blant journalister og med tanke på innhold. Menn skaper en felles forståelse av hva som er de største prestasjonene innenfor idrett og hva det er viktig og verdt å skrive om (Lippe, 2010).

Når det kommer til vinkling av stoffet som blir presentert, i enten en positiv eller negativ retning, kan man snakke om premissmakt (Lippe, 2010). Dette handler om å bestemme hvem som kommer til ordet, hvem får kommentert og hvilken vinkling saken får. Ofte kan et mediefokus bli dratt over på enkeltindividet og den enkeltes privatliv, i en jakt på syndebukker, skandaler og bråk (Skogvang, 2006). Med en økt personifisering mener professorene Bastiansen og Dahl (2008) at man får et bredere og mer allment stoff. Det vil for eksempel være lettere å identifisere seg med personen, noe som øker nyhetsverdien. Tidligere fotballspiller og trener, Gøril Kringen, pekte på et paradoks der hun hevdet at media ofte hadde en intens personfokusering, men at det var vanskelig å oppnå den oppmerksomheten hun mente lagene fortjente (Helland, 2003, s. 201). Skogvang (2006) mener en intens personfokusering med fokus

på enkeltindivider og skandalepreget stoff, oppleves som negativt av spillerne. Følgelig at økt profesjonalisering, kommersialisering og media er med å sette et økt press på spillerne. En nyere studie (Sæther, 2017) gjort på guttespillere, viste at spillerne i mindre grad synes det er slitsomt å forholde seg til mediene, og flesteparten føler seg komfortable med å snakke med mediene. Forholdet mellom spillerne og journalister dreier seg i stor grad om gjensidig tillit.

2.3 Totalbelastning hos spillerne i Toppserien

Ved å skulle prestere på både jobb, skole og fotballbanen kreves det mye av utøverne og det legges en stor belastning på dem. Når man snakker om belastning kan det kun være fra de treningene og kampene som er gjennomført, eller det kan være summen av belastning fra trening og kamp, samt andre fysiske og psykiske belastninger som utøveren blir utsatt for. Dette blir kalt totalbelastning. Totalbelastningen en utøver blir utsatt for i løpet av en dag, en uke eller over en lengre periode, er altså en sum av mange faktorer (Gjerset, Nilsson, & Raastad, 2015, s. 29). Ofte snakker en om 24-timersutøveren som toppidrettsutøver, noe man også skulle vært om man var aktiv utøver i Toppserien i dag. Leder i Sandviken IL mener det ikke er slik og i kvinnefotballen i Norge, men at man er et steg nærmere nå enn tidligere (Wikan & Gullachsen, 2019)

Som nevnt innledningsvis uttalte Karen Espelund i etterkant av arbeidet Espelund-rapporten at jenter på toppnivå i Norge må tenke karriere i form av studier og jobb, fremfor satsingen på fotball. Slik situasjonen er nå er ikke fotball for kvinner en sikker levevei i Norge, og økonomien i de norske toppserieklubbene gir ikke mulighet for å satse fotball på heltid (Espelund, et al., 2018). Som en kontrast til dette kunne vi lese om Toppserieklubben Sandviken som har hatt en positiv kurve og tredoblet omsetningen i klubben. Dermed har noen av spillerne blitt lønnet godt nok til å kunne ha fotball som eneste arbeid (Wikan & Gullachsen, 2019). Selv om det er et fåtall kvinnelige fotballspillere som har det slik i dag, gir det et signal om at det er på vei i en positiv retning. I forrige delkapittel kunne vi lese om den symbiotiske relasjonen mellom media, sponsor og toppfotball som er kompleks og mangesidig. Skogvang (2006) hevder at en økt medieoppmerksomhet og kommersialisering vil bringe bedre økonomi inn i klubbene. Dette vil være sentralt for utviklingen av profesjonaliseringen og rammebetingelser idretten utøver under. På den andre siden kan medieoppmerksomhet ha en bakside. Å oppleve tap av kontroll, manglende oversikt og uforutsigbarhet kan da bli enda en belastning utøverens utsettes for (Duckert & Karlsen, 2017).

Sæther (2017) ønsket som en del av sitt prosjekt om de norske fotballtalentene å se på medieaspektet. Et av hans resultater fra de intervjuede guttespillerne viste at færre synes i 2014 enn i 2012 at mediene kunne bidra på en positiv måte i deres karriere som fotballspillere. Kommersialisering og profesjonalisering er enn så lenge noe som står sterkest på herresiden. Kommersialisering i form av lønninger og muligheter for å bli fotballspiller på heltid er noe som skiller seg ut som en av de største forskjellene mellom herre- og kvinnefotball (Skogvang, 2006). I tillegg må kvinner nøye seg med et mindre støtteapparat, og er kun profesjonalisert i form av trenerutdanning for hovedtrener, og noe bedre spille- og treningsarenaer og kompetansehjelp fra forbund og støttespillere (Skogvang, 2006).

Videre i Espelund-rapporten problematiseres tidlig debutalder i Toppserien. Ved ung debut vil man oppnå en lang seniorkarriere i relativt ung «fotball-alder». Et faktum vil da være at mange spillere slutter i tidlig alder (Espelund, et al., 2018, s. 20). For å illustrere dette var snittalderen i Toppserien var 22,7 år i 2018. NFF mener det tidlige frafallet kommer av at jenter ikke makter å kombinere full fotballsatsing med jobb og skole, da dette fører til en for stor totalbelastning. Espelund-rapporten oppfordret til en bedring av hverdagen for spillerne, og pekte på «proffdager» som ett av de mest effektive tiltakene for å holde på spillerne lengre (Espelund, et al., 2018). På «proffdag» er utøverne kjøpt fri. Det vil på disse dagene være et tilgjengelig støtteapparat, et felles måltid og spillerne skal ikke belastes med skoleundervisning eller jobb den dagen. Hvorvidt fotballspillere har mulighet for å trene på dagtid er en sentral del i prosessen for å kunne yte maksimalt på elitenivå (Espelund, et al., 2018).

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for hvilken metode som er brukt for å innhente dataene, samt begrunne valget av denne metoden. Jeg vil deretter beskrive utvelgelsen av informanter og valget av sitater. Deretter vil det presenteres hvordan analysen av dataene har foregått. Til slutt i kapittelet vil det gjøres en vurdering av dataenes kvalitet.

3.1 Valg av metode

Oppgavens problemstilling er besvart ved hjelp av kvalitative forskningsintervju. Et kvalitativt forskningsintervju søker å forstå tema sett fra intervjupersonenes eget perspektiv der målet er å fremme folks erfaring og avdekke deres opplevelse av temaet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 22). Fotball, kvinnefotball og media er sosiale fenomener, og jeg håpet å få en dypere innsikt ved å bruke kvalitativ metode og dybdeintervju som metode. Ved å bruke kvalitativ forskning ønsker man å studere mennesker i deres naturlige miljø og samhandle med dem ut ifra deres språk og ståsted. Den type forskning kan brukes når man vil forstå holdninger, følelser, opplevelser og erfaringer ut fra aktørenes egne perspektiver, og hvilken betydning dette har for deltakernes liv (Kvale & Brinkmann, 2009). Som en kontrast til kvantitativ forskning, spiller forhold som forståelse snarere enn forklaring, nærhet til dem man forsker «på», og en åpen interaksjon mellom intervjuer og informant en sentral rolle (Tjora, 2017). Kunnskapen som kommer ut av intervjuet avhenger av den sosiale relasjonen mellom intervjueren og informant. Denne relasjonen avhenger av intervjuerens evne til å skape et rom der intervjupersonen kan snakke fritt og trygt (Kvale & Brinkmann, 2009).

Forskningsintervjuets struktur er likt den dagligdagse samtalen, men med en bestemt metode og spørreteknikk (Kvale & Brinkmann, 2009). I denne oppgaven ble det brukt et semistrukturert intervju. Det brukes når temaer skal forstås ut fra intervjupersonens egne perspektiver, og ønsker å innhente beskrivelser og fortolkningen av meningen med fenomenene som blir omtalt (Kvale & Brinkmann, 2009). En semistruktur vil si at det er verken åpent eller lukket. Intervjuet utføres i overensstemmelse med en intervjuguide der en rekke temaer skal dekkes, i tillegg til noen spørsmål og/eller forslag til spørsmål. Det er samtidig preget av åpenhet når det gjelder endringer i rekkefølgen og formuleringen av spørsmål slik at man kan følge opp de svarene og uttalelsene informanten kommer med (Kvale & Brinkmann, 2009).

3.2 Intervjuguide

En intervjuguide er viktig i forberedelsene til intervjuet og datainnsamling. Intervjuguiden skal være til hjelp med å strukturere intervjuet, og inneholde de temaene som en ønsker å belyse (Kvale & Brinkmann, 2009). Det ble utformet en semistrukturert intervjuguide (vedlegg 2). Intervjuguide var delt opp i ulike kategorier, for at det skulle være lettere for intervjuer og informant å holde orden på spørsmålene. Ved å gi beskjed når man gikk over fra en kategori til en annen, kunne informanten starte tankeprosessen for den kommende kategorien eller avslutte den forrige kategorien om man ønsket å tilføye noe mer (Tjora, 2017).

3.3 Informanter

For å velge ut personer til intervjuene har jeg foretatt en utvalgsstrategi gjennom «strategiske utvalg». Som en kontrast til kvantitative undersøkelser, vil utvalget i kvalitative intervjustudier være informanter man velger som av ulike grunner kan uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora, 2017). De spillerne som er valgt ut er fordi de har kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen. Det som ble vektlagt var at informantene skulle være fra ulike klubber spredt geografisk, og ikke være i sin første sesong i Toppserien. Informantene skulle med andre ord, være representert fra ulike deler av Norge, og man skulle ha noe erfaring fra Toppserien.

For å komme i kontakt med informantene ble, det Tjora betegner som, snøballmetoden benyttet. Dette er en utvalgsmetodikk hvor man begynner med et lite utvalg, som gradvis blir flere ved at forskeren får tips og hjelp til å komme i kontakt med nye informanter gjennom den første informanten (Tjora, 2017, s. 135). Antall intervjuer er ikke alltid en like viktig problemstilling. Fokuset bør heller ligge i at intervjuene får fram konkrete erfaringer eller meninger, og at utvalget er relevant for det tema som intervjues om (Tjora, 2017).

Det ble informert samtykke for informantene. Dette innebærer at det ble informert om oppgavens overordnede formål og om hovedtrekkene i designet på forhånd. Dette sikrer også at informantene deltar frivillig, og muligheten for å trekke seg fra intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2009). Dette ble gjort med at informantene fikk lese gjennom et informasjonsskriv (vedlegg 1) og godkjenne dette.

3.4 Intervjusituasjon

Tidsrom for intervjuene ble avtalt på forhånd med den enkelte spiller, og intervjuet ble gjennomført på det sted og tidspunkt som passet best for spilleren. Av praktiske grunner ble noen av intervjuene nødt til å gjøres via telefon. En av utfordringene med telefonintervju er at man mister muligheten til å se den umiddelbare reaksjonen hos informantene, og at man mister muligheten til å bruke kroppsspråk i formidlingen av spørsmålet og mottaket av svaret (Tjora, 2017). Positive sider ved telefonintervju er blant annet at informanten kan oppleve en større følelse av anonymitet ved å ikke vise ansikt, men kan ofte få et formelt preg og at man holder seg strengere til planlagte spørsmål (Tjora, 2017). Telefonintervju brukes når det ikke er praktisk eller økonomisk å møte informantene, men det vil nok være en fordel å skape et godt møte mellom intervjuer og informant. Ettersom man ønsker å snakke med de informantene en anser som viktige i undersøkelsen, må man finne seg i at noen av dem vil måtte intervjues via telefon (Tjora, 2017).

3.5 Forskningens utfordringer, kvalitet og framstilling

Et forskningsintervju inneholder en del etiske utfordringer som det er viktig å være klar over når man er i en skriveprosess, datainnsamling og databehandling. Mye av etikken i forbindelse med intervju er knyttet til presentasjon av data, for eksempel når det gjelder anonymisering og transparens. Etter gjennomført intervju og reinskriking sendte jeg over dokumentet der jeg kom til å hente sitat og utdrag fra, for å få godkjent dette fra informantene. Tjora (2017) argumenterer for at anonymiteten kan sikres ved å la informantene sjekke at ingen detaljer i sitater eller andre typer utdrag skal gjøre dem gjenkjennelige. Dette er kalt sitatsjekk (Tjora, 2017).

Når det gjøres forskning er det viktig å være sikker på at man finner ut av det man ønsker å se på, og om forskningen «kan stoles på». I kvalitativ forskning er utgangspunktet at sann kunnskap er uopnåelig fordi all kunnskap er relativ og må forstås i en personlig og kulturell sammenheng (Tjora, 2017). I et slikt perspektiv må målet være at man sikrer seg at det som forskeren finner, gjenspeiler subjektens syn og spørsmålet i seg selv, og ikke blir et produkt av forskerens forutinntatthet eller fordommer. I kvalitativ forskning kan begrep som pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet si noe om kvaliteten på forskningen som er gjort (Tjora, 2017).

Sammenhengen i forskningsprosjektet og hvor nøyaktig undersøkelsen er, viser hvor pålitelighet det er. I intervjusammenheng kan faktorer som omgivelser i intervjusituasjonen, tillit mellom intervjuer og informant og hvor sensitivt tema er være avgjørende for påliteligheten i intervjuet (Tjora, 2017). Av fire intervjuer ble kun ett fremført med personlig oppmøte, resten ble gjennomført over telefon. Intervjuets pålitelighet svekkes nok noe ved telefonintervju ved at man ikke får sett informantens reaksjoner, ansiktsuttrykk og kroppsspråk når spørsmålene blir stilt. Det ble heller ikke brukt lydopptaker, og dermed ikke transkripsjon, ettersom vi først fikk beskjed om at dette ikke var mulig etter de nye reglene for personvern. Siden to av intervjuene ble gjennomført før vi fikk en kontra-beskjed bestemte jeg meg for å gjøre alle intervjuene uten lydopptaker og transkripsjon, og kun notere underveis. I en slik situasjon vil det alltid være elementer man ikke får med seg, for eksempel når man noterer noe som ble sagt hører en nødvendigvis ikke alt i neste setning. Dette er også være en faktor som kan svekke påliteligheten.

Tjora (2017) peker på viktigheten av tillit mellom intervjuer og informant. Ettersom jeg kjente en av mine informanter opplevde jeg en avslappet og trygg stemning i intervjusituasjonen. Det var en fordel at jeg hadde kunnskap om hennes bakgrunn, samt kjente til dagens situasjon og mestret fagspråket. Gjennom dette oppnådde vi en gjensidig respekt og en viss grad av symmetri i intervjurelasjonen, og jeg opplevde derfor hennes svar som reflektert og interessante. Samtidig som forskerens forkunnskap og posisjon har en innvirkning, kan forskerens engasjement også ha en påvirkning på resultatene (Tjora, 2017). Når det er sagt, er personlig engasjement en helt nødvendig ressurs, men det er viktig å redegjøre for hvordan dette kan komme til å prege oppgaven. Ytterligere pålitelighet kan man oppnå ved å reflektere over om man har noe til felles med informantene både når det kommer til kunnskap, erfaringer og holdninger (Tjora, 2017).

Gyldigheten i oppgaven vil finne ut om det er en logisk sammenheng mellom datainnsamlingen, utformingen og funnene gjort i forskningen. Den viktigste kilden til høy gyldighet er at forskningen pågår innenfor rammene av faglighet som er forankret i relevant tidligere forskning (Tjora, 2017, s. 234). Gyldighet styrkes ved å tydeliggjøre hvordan man praktiserer forskningen ut fra spørsmålene som stilles, og hvordan disse spørsmålene formes med utgangspunkt i temaer vi vil utforske samt kunnskap om disse i relevant forskning.

Et spørsmål som ofte blir stilt om intervjustudier, er hvorvidt funnene er generaliserbare (Kvale & Brinkmann, 2009). Er resultatene av lokal interesse eller kan de overføres til andre intervjupersoner og situasjoner? Med mitt strategiske utvalg der utøverne har sentrale roller i sitt lag og i Toppserien, og med bredden geografisk, mener jeg at resultatene kan generaliseres innenfor toppfotballen på kvinnesiden i Norge.

4 Analyse

Dette kapitlet er delt inn i tre delkapitler: rollekonflikten, medias rolle og totalbelastning. Det blir presentert teori og tidligere forskning som knyttes sammen til en diskusjon som suppleres med resultater fra intervjuene som ble gjennomført.

4.1 Rollekonflikten som kvinnelig idrettsutøver

Simone De Beauvoir (2000) hevdet midlene for å nå sine drømmer var laget for og av menn. Lippe (2010) brukte samme formulering da hun argumenterte for at de fleste idrettsgrener var skapt for og av menn. Skogvang (2006) presenterte i sin doktorgrad hvordan herrefotballen er normen og setter standarden for fotballkunnskaper og prestasjoner både for kvinner og menn. Kvinnelige fotballspillere blir først akseptert og møtt med positive holdninger, når de kan betegnes som «gode nok» sammenliknet med herrefotballspillere. Slik svarer spiller 1 på hvordan kvinnefotball og holdninger oppleves i dag:

Ofte går det i kommentarer som «skjønner ikke at dere gidder å holde på» og «vet ikke hvem du er. Å ja hvilken divisjon spiller dere i? Toppserien ja..» og på det mer sportslige som «ikke artig å se på kvinnefotball», «det går for tregt» og så videre. (Spiller 1)

Kvinnelige fotballspillere må fortsatt i 2019 erobre tillit. En må bevise hva man kan, noe som kan ses i sammenheng med Beauvoir sin oppfatning av kvinnen i «Det annet kjønn» (2000). Verden er noe som tilhører og er tilrettelagt for mennene. Spiller 1 argumenterer for at dette er overførbart til fotballbanen. I tillegg blir begrunnelser som at «kvinnefotball går for tregt» og at det «ikke er gøy å se på», nevnt eksplisitt. Dette kan illustrere hvordan det forventes at kvinnelige idrettsutøvere skal prestere etter mannlige standarder, særlig i fotball. Den hegemoniske maskulinitetsteorien vi ser her, kan være med på å forklare hvorfor mange kvinnelige idrettsutøvere opplever mindre anerkjennelse og føler seg mindre tatt på alvor (Fasting, 1996). Det at kvinner fortsatt blir sett på som det andre kjønn, særlig innenfor fotball, gjør at jeg mener jeg det er hensiktsmessig å bruke Beauvoirs 70 års gamle teori i 2019. Et annet argument for å bruke Beauvoirs teori er at holdningsbilde rundt kvinnefotball fortsatt er gjeldende og aktuelt:

Ja, altså sånn oppigjennom årene har man merket de (negative) holdningene. Det er liksom tankene rundt det som henger litt igjen. (Spiller 3).

Jeg personlig har ikke møtt/fått noen negative kommentarer. Men man opplever jo ting på internett som er nedlatende og det er jo litt kjipt. (Spiller 4)

I metodedelene så vi hvordan forskerens forkunnskap, engasjement og posisjon kunne ha innvirkning på resultatene (Tjora, 2017). Som vi ser ut ifra svarene «ja» og «jo», kan det tenkes at utformingen og vinklingen på spørsmålene fra min side har vært noe ledende. Ledende spørsmål og virkningen av det, kan være avgjørende for informantens svar (Kvale & Brinkmann, 2009). Ved at jeg opplyser om påstander: «Kvinnefotballen må omfavne de maskuline verdiene» og ved å bruke ladede ord som negativ og for stor, har jeg allerede lagt noen føringer for hvor jeg vil ha svaret fra informantene. Dette er noe jeg ser på som en svakhet ved utformingen og gjennomføringen av intervjuene. Likevel er dette noe som er knyttet til mitt engasjement som jeg nevnte innledningsvis, og noe Tjora (2017) ser på som både en fallgrube men også essensielt for en god oppgave.

Når det er sagt, hevder Hovden (2015) at holdninger og kjønnsbilder skapes og vedlikeholdes i idrett gjennom hvordan feminitet og maskulinitet frontes. En aktuell diskusjon i nyhetsbildet det siste halvåret omhandlet de maskuline verdiene i fotball, og at jenter må omfavne disse for å lykkes og trives i sporten. Særlig ble dette satt på dagsorden gjennom NRK-suksessen «Heimebane», og i ettertid har flere sentrale profiler innen norsk fotball, deriblant Solveig Gulbrandsen, uttalt seg om dette (Gulbrandsen, 2019). Her blir relasjonen mellom maskulint og feminint konstruert symbolsk og som to dikotomier, og det utgjør et kulturelt betydningssystem i form av maktstrukturer (Hovden, 2015). Når kvinner utfordrer det maskuline hegemoniske som er i fotball, vil man ifølge rolleteorien (Fasting, 1996), stå overfor en konflikt. Normer og forventninger fra samfunnet som er knyttet til henholdsvis idrettsutøverrollen og til kvinnerollen krysses:

Synes jo det er litt dumt å bare ha fokus på det. I fotball handler det jo om å være ekstra tøff og ekstra sterk så det må jo være der. Men det er dumt at det er det som skal få fokus. Det er jo det som skjer på banen som burde vært fokus. (Spiller 2)

Idrett har blitt antydnet som en maskulin aktivitet, mye i sammenheng med at prestasjoner i idrett har krevd personlighetstrekk og egenskaper som har vært sentrale for mannsrollen og kulturen (Fasting, 1996). Spiller 2 påpeker her at faktorer som tøffhet og styrke spiller en sentral rolle i fotball. Ved at hun nevner disse faktorene og setningen «så det må jo være der», kan det tenkes at hun vedkjenner seg at det er maskuline verdier. I tillegg vil faktorer som teknikk, selvtillit, prestasjonsmotiv og konkurransemotiv vil være betydelig, og er noe Fasting (1996) har omtalt som grunner til at idrett blir sett på som maskulint.

På tross av dette mente spillerne at en klarte å stenge ute negative holdninger. En av spillerne uttalte at man ikke tok slike ting innover seg lengre. Andre mente at de som uttalte seg om dette ikke hadde nok bakgrunnskunnskap eller interesse for kvinnefotballen og at distansen da ble så stor til at man klarte å ikke la seg påvirke av dette. Det viktigste var å bli støttet av de rundt en som betydde noe, og når det var tilfelle, var det lettere å stenge holdningene fra «folket» ute. Idrettskulturen og holdninger var noe som ble tatt opp i en paneldebatt på arrangementet «Idrettens kvinnedag» i anledning kvinnedagen mars i 2019:

Ved å bry seg om «såne ting» opplevde jeg at jeg mistet fokus på det jeg skulle og da mistet man kvalitet. Jeg oppdaget at jeg sluttet å ta det innover meg og si at man ikke tok ting innover seg. Men det går jo selvfølgelig inn på en. Klart det gjør det. (Klaveness, 2019).

Tidligere ekspertkommentator, nå direktør for elitefotballen, Lise Klaveness fortalte om konsekvensene ved kommentarer og negative holdninger: at kvaliteten i arbeidet en gjør svekkes. Ofte prates det om holdningsendringer blant folk, og hvem som har ansvar for dette. Simone de Beauvoir hevdet at kvinnen lot seg bli den underdanige og lot seg bli bestemt over. For å oppnå selvrealisering måtte man ta i et tak selv (Beauvoir, 2000). Spillerne nevnte at journalistene hadde en noe lik tankegang:

Jeg synes vi får lite hjelp. Når vi kommer med ønske/krever å bli skrevet om så får vi beskjed om å gjøre noe selv. Men i kvinnefotballen og klubben er det lite ressurser, og vi har lite påvirkningskraft. (Spiller 1)

Spiller 1 påpeker her hvordan journalistene krever at spillerne selv må gjøre noe, men understreker også de få ressursene og påvirkningskraften som kvinnefotballen har. En idrettsarena har mange ansvarsområder også i fremvisningen av kjønn. Som vi så i teorigapittel 2.1 gjaldt ikke bare forskjellene når det kom til ressurser i fotball. Det skilte seg også store forskjeller, særlig når det kom til økonomiske godtgjørelser, i andre idretter som langrenn og håndball. Idrettsprofiler som er intervjuet rundt denne saken fokuserer på at lønn og behandling skal være ut fra hvordan man presterer, og ikke bestemt av kjønn (Lie, 2017b). Gjennom blant annet NRKs artikkelrekke og Dagbladets undersøkelse (Lie, 2017a; Godø, 2018) har det blitt satt mer lys på forskjellene mellom kjønnene i norsk idrett. I tråd med dette og Lippes sitat (2010), argumenterer informant 4 for at menn og kvinner skal ha samme mulighetene både på papiret og praksis:

Så er det jo sånn med det økonomiske at man ikke vil snakke om det, men til syvende og sist er det jo det som avgjør hvordan hverdagen din er. Men det er jo ikke snakk om å tjene masse

pengar, men at man liksom har muligheten til å velge selv. Om man bare vil spille fotball så kan man velge det. Mange har ikke det valget i dag. Så det er jo det det går på, å få tjent såpass at hverdagen går rundt. (Spiller 4)

Ser man dette i lys av Beauvoir (2000) sin argumentasjon om at menn er gitt flere muligheter, er dette også gjeldende på fotballbanen. I dag har ikke kvinner i Norge mulighet til å leve av kun fotballkarriere, mens herrene i større grad blir oppfordret til å oppnå en frihet for å realisere seg selv. Det kan selvfølgelig også tenkes at en del av utøverne, uavhengig av kjønn, ønsker å studere eller jobbe ved siden av fotballen. Samarbeidsavtaler mellom universitet og toppidretten understreker dette. Likevel, som sitatet over presiserer, handler det om å gi kvinner muligheten til å kunne satse «bare» fotball om det er ønskelig.

4.2 Medias rolle

I teorikapittelet så vi hvordan Helland (2003) viste at media har stor betydning for idrett, og vice versa med tanke på sport/medie-komplekset. Dette komplekset er også der forskjellene mellom herre- og kvinnefotball vises i størst grad (Skogvang, 2006). Selv om media skal gi et representativt bilde av hendelsene som skjer (Fasting & Tangen, 1982), møter vi en skjevfordeling mellom herrer og kvinner. Fotballpresident Terje Svendsen og mediene hevdet selv at fotball dominerte mediens sportssider og sportssendinger, mens informantene mente at dekningsgraden av Toppserien og egen klubb var for dårlig:

Men sånn generelt – det er jo ikke veldig god og mye dekning. Vi spiller jo seriekamp hver helg, men det er jo svært sjelden at man leser noe om det, eller at man må uttale seg om kampen. Man blir jo veldig overraska om man får spørsmål om intervju etter kamp for eksempel. Det er for få som oppsøker oss og lager saker. (Spiller 3)

Tidligere forskning, deriblant litteratursøket til Strømø og Kvalsvik (2018), stemmer overens med informantenes opplevelse av den skjeve fordelingen herre- og kvinnefotball får i media. I fotball finner man store ulikheter særlig når det kommer til kommersialisering og profesjonalisering. Ulikhetene i dette og medieoppmerksomheten som gis kan se ut til å utvide gapet mellom kjønnene, og er noe som blir forsterket i mediebildet (Skogvang, 2006). Likevel er det viktig å se perspektivet om at ikke alt bestemmes av kjønn. Det er også store variasjoner innad i Toppserien, der medieoppmerksomhet er knyttet til prestasjoner og resultater. Følgende sitat fra et intervju med spiller 4 illustrerer dette:

Nå er jo vi i en særstilling. Laget mitt er nok det laget som får mest oppmerksomhet. Hadde et herrelag skulle spilt en sentral kamp i en europeisk turnering hadde vi ikke snakket om noe

annet. (...) Når en statskanal viser kampene må vi ta den sjansen vi får nå. Vi må prøve å levere der så publikum blir fengst og interessert, og som gjør at media vil skrive mer. Men til sammenligning så skrives det jo ikke så mye som det kanskje burde vært gjort. (Spiller 4)

Her kan man dra paralleller til Fasting og Tangens teorier om hva som skrives om og hva som skaper interesse i mediebildet. Spiller 4 sitt sitat stemmer overens med at det er gode prestasjoner og resultater som er i fokus og som gir økt oppmerksomhet hos media (Fasting & Tangen, 1982). Det at det gis respons og anerkjennelse for dette i kvinnefotball gir en indikasjon om en pil i positiv retning. Når det er sagt, hevder spilleren videre at om et herrelag skulle spilt en tilsvarende kamp ville medieoppmerksomheten vært på et mer omfattende nivå. Fasting og Tangen hevder at kvinneidrett selger for lite, og ved å skrive om resultater hos en toppserieklubb, noe spiller 3 etterlyste, vil en ikke oppnå like store lesertall. Derfor blir innhold i artikler og stoffet som presenteres ofte dratt over til skandalepreget stoff. Ser man dette i sammenheng med Guttormsens (1995) resultater vil da reportasjene hos de kvinnelige utøverne ikke inneholde det samme fokus på idrettsprestasjon, men være mer knyttet opp til forhold ved personen. Likevel ytrer spillerne en forståelse for at journalister i dag lever av å måtte levere nyheter, få klikk og konkurransesituasjonen om å ha de største medieoppslagene:

Media setter jo naturligvis fokus på det som gjør at folk leser sakene deres. Men det som blir fremstilt i media er jo ikke det vi spillere alltid ønsker skal være fokus. Det er jo ofte mye feil. Det gir jo indikasjoner om at det bare er et ønske om å «få det gjort». (Spiller 1)

Men føler litt innimellom at man skriver av plikt – at det skrives om fordi det må skrives om. Det er litt sånn at sakene ligger på forsiden i 10 minutter, så legges det nederst på siden. (Spiller 4)

Imidlertid er informantene av den oppfatningen om at det som skrives og presenteres om kvinnefotballen gjøres av plikt, og at «man gjør det bare for å gjøre det». Det ble også diskutert at det skal svært mye til for at noe skal skrives om, og at kvinnefotballen tildeles plass:

Vi får beskjed og blir fremstilt som at vi må gjøre mer ut av oss for å bli skrevet om. Men hva skal vi gjøre da? Kle oss naken og stille opp til kalendere? Det stemmer jo ikke akkurat overens med at vi gjør alt for å være profesjonelle. På veien mot å bli profesjonell får vi veldig lite tilbake da. (Spiller 1)

Det oppstår frustrasjon og engasjement ved å ikke vite hva man skulle gjøre for å skrives om, samtidig som det sto i kontrast med deres mål om å være profesjonelle. En av svakhetene ved datainnsamlingen er at problemstillingen i denne oppgaven kun er belyst fra et utøverperspektiv. Rundt dette temaet ville det vært interessant og latt representanter fra media,

journalister og/eller trenere uttale seg. Ved å intervju mediesiden kunne man skapt en bredere diskusjon, men det ville også krevd en større mengde med tid og annen innfallsvinkel.

Resultater fra litteratursøket til Strømø og Kvalsvik (2018) viste at mye av innholdet i artiklene dreide seg om hva som skulle til for å skape interesse. Dette er paradoksalt sett opp imot at interessen har uteblitt, frem til nå. 2018 vil markere seg med at OBOS gikk inn som generalsponsor og begrunnet det med at de ønsket å gjøre noe konkret for å utjevne forskjellene som har vært mellom kvinne- og herrefotball (Obos, 2018). Man ser allerede resultater av dette, og informantene mener at man er på vei i riktig retning:

Jeg vil si det er mer (dekning) i dag enn tidligere. Det hjelper nok på at OBOS har kommet inn i bilde, har skapt noe/et produkt. Men det er likevel en lang vei å gå, særlig hvis man skal sammenligne det med herrefotballen. For å komme opp dit må man jobbe veldig bra. (Spiller 2)

Hmm, altså akkurat nå er det veldig mye fokus på kvinnefotballen og media og rettigheter. Merker allerede nå at det er veldig i vinden, blant ved at OBOS har kommet inn i Toppserien og at det har blitt bedre økonomiske rammer. Man merker liksom en positiv utvikling. Men det er jo en lang vei å gå (...) (Spiller 3)

Den generelle etterspørselsteorien styrer mye av den kommersielle interessen bestemt (Smith, gjengitt i Aastorp, 2004). Sponsorere ønsker å bli profilert i størst mulig grad, og er da avhengig av dekning fra media. Innledningsvis kunne vi lese om tv-avtalene som er inngått for å dekke de ulike ligaene. Summene viser hvordan penger og markedsverdi setter sitt preg på sporten. På grunn av den store interessen for fotball, har det vokst seg frem til å bli ett felt der eksterne aktører og økonomiske krefter tar stor plass og spiller en sentral rolle (Strømø & Kvalsvik, 2018). Spillerne mener symbiosen mellom sponsorer, særlig OBOS, og Toppserien vises allerede nå, men Espelund-rapporten har det også et som mål for ytterligere bedring i tiden fremover. Gjennom at fotball får mer plass i media kan klubbens sponsorer bli synliggjort og det blir attraktivt for næringslivet å bidra med penger (Skogvang, 2006). Økte inntekter øker mulighetene for profesjonalisering av klubb og spillere. Når massemedia gir idretten en kommersiell verdi foregår det Helland (2003) kategoriserer som «en mediefisering av idretten», altså at sport og medier blir forutsetninger for hverandre. Å skape en mediefisering av kvinnefotballen beskriver en spiller som det mest ønskelige for framtiden:

Nei det mest gunstige (i fremtiden) hadde jo vært å få masse oppmerksomhet i media. Også at den oppmerksomheten man får er på det sportslige da. Jeg føler det kanskje er en liten tendens nå at man henger seg opp i «feil ting». Når det først blir skrevet om så er det ikke de gode

prestasjonene og kampene. Det er jo drømmen å få masse publisitet på gode prestasjoner som er med og skaper profiler. (Spiller 4)

Spillerne beskriver her og i intervjuene et ønske om å få masse oppmerksomhet i media. Det man kanskje ikke tenker over er at media også kan være en forsterker av holdningene rundt kvinnefotballen som ble diskutert i 4.1. Man kan diskutere at penger løser problemer, og til en viss grad er det med og hjelper, men det handler også om å bryte ned ukulturen. Å handle verdifritt og være forutsetningsløs er en utfordring (Lippe, 2010). Dette kan vises i budskap og innhold i reportasjer, men også omfanget av mediedekning. Uavhengig av hvor representative utsagnene om kvinneidretten er, må de antas å ha en viss innflytelse på publikum (Fasting & Tangen, 1982, s. 168). Spiller 1 uttalte at hun delte denne teorien, og fremhevet at media spilte en sentral rolle for informasjonen folket mottok:

Det er slik at når det først skrives om da så gjøres det en for dårlig jobb. Da er det jo ikke rart at folk har et forvrengt syn når det fremstilles feil og lite i media. (Spiller 1)

Når det eksplisitt ble spurt om hvorfor feil oppsto, kom det frem at spilleren trodde det var tilfelle ettersom media var lite presentert på kampene og i treningshverdagen i Toppserien. Flere hadde opplevd å få skrevet om sine prestasjoner, uten å ha vært ute på banen. I tillegg kan man se at kvinners kamper og resultater oftere blir presentert ved gamle portrettbilder og gamle lagbilder, mens menn får «in-action-bilder». Trekker vi paralleller til Ertzaas' masteroppgave (2012) kan begge disse argumentene forklares med at journalister i mindre grad er tilstede på arrangementer for kvinner. I Espelund-rapporten stilles det også spørsmål til kvaliteten rundt medieformidlingen. Som nevnt var det tidligere viktigst å få ut bilder og dekning fra kamper, men som spiller 1 understreker, er det også viktig å tenke på kvaliteten da media har stor innflytelse på folket. Å vise klipp og reportasjer med høy kvalitet fra noen kamper, vil gi et mer positivt bilde for folket. Når det er sagt, vil det da være vanskeligere å oppfylle spillernes ønske om å dekke mer og mer bredde, men også ha god kvalitet på det som leveres.

I teoridelen ble begrepet premissmakt presentert, og spillerne uttalte i intervjuene at de er klar over medias premissmakt med tanke på vinkling på saker og hvem som får uttale seg. Selv om ingen av informantene hadde opplevd noen feil fremstilling av sine saker i media, opplyste de at de var klar over vridningen som kan skje i media:

Men det er litt vanskelig når det er elementer i historien som jeg er veldig redd for at skal mistolkes i media, og da blir det heller slik at man unnlater å si ting fordi man er redd for

fremstillingen. Det er jo fordi det er vanskelig å stå imot journalistene og det virker av og til som om de har bestemt seg på forhånd. (Spiller 1)

Premissmakten benyttes i jakten på klikk og lesere, og et mediefokus kan da fort bli dratt over på enkeltpersoners privatliv og skandaler. Skogvang (2006) hevdet dette førte til et negativt press på spillerne. En økt personifisering vil ifølge Bastiansen og Dahl (2008) føre til at man får et mer interessant stoff allment, da man føler en nærhet til spilleren som omtales. Dette vil igjen føre til å øke nyhetsverdien og klikk, noe som gjør at journalister velger å skrive om det. I motsetning til Skogvangs resultater (2006) opplevde ingen av informantene media som et press, da dekkningen var for liten og henvendelsene for få:

Det er for eksempel ikke noe belastende med pauseintervju og det tar ikke bort noe av fokuset midt på banen. I tillegg vet jeg at slike små intervju kan bety mye for kvinnefotballen, og for meg selv og min karriere for så vidt, og derfor gir det meg mye å gjennomføre intervju. (Spiller 2)

En annen dimensjon vi ser hos informantene er viktigheten av å gjøre intervjuer og oppdrag fordi det er avgjørende for både egen karriere og for Toppserien generelt. Toppidrett skal gi glede og store opplevelser til folket. I Espelund-rapporten beskrives det som «å skape folkelig engasjement på interessenivå» (Espelund, et al., 2018). Noen av kvinnefotballens ambisjoner er å nettopp begeistre publikum, la sponsorpartnere se en nytte i produktet og fatte interesse i media (Espelund, et al., 2018).

I likhet med Terje Svendsens oppfatning om at det bør tillegges mer fokus på klubbene, som er grunnlaget for landslaget, understreket informantene også viktigheten av å dekke alle klubber. Kringen pekte tidlig på paradokset der personfokusering tildeles mye plass – og at det var for lite oppmerksomhet generelt på lagene. For å skape mer oppmerksomhet rundt Toppserien og kvinnefotball ønsket informantene både å skape profiler og gjøre Toppserien til et konsept:

Jeg tror det er viktig å få frem selve Toppserien som konsept. Jeg vet det jobbes hardt med det fra Toppserien sin side, de jobber for å få til et konsept. Men kanskje få hjelp til å sette Toppserien litt på kartet. Kunne kanskje laget presentasjoner av klubber eller noe. (...) Det er også positivt at det skrives om gode prestasjoner som det for eksempel gjøres om Lillestrøm som gjør det bra for tiden, men viktig å dekke bredden også. Det handler om å ha noe om alle og dekke jevnt over alle da. (Spiller 1)

Media er avgjørende for fotballspilleren og klubbens status og økonomi. Ved at det kommer frem i media at du er god i fotball, oppnår man anerkjennelse og status (Skogvang, 2006, s. 261). Espelund-utvalget ytret, i likhet med informantene, forslag om oppbygging av

spillerprofiler for å øke oppmerksomheten. Profiler og personifisering fører til høy nyhetsverdi og en økt nærhet til utøveren (Bastiansen & Dahl, 2008). En planlegging av dette der alle har samme mål, vil gi god effekt. Ikke bare for spiller, men også for produktet Toppserien, og kan være noe som media og samarbeidspartnere vil kunne henge seg på og gi ytterligere effekt (Espelund, et al., 2018). Ved å frembringe og fronte profiler, anerkjenne den kommersielle verdien til Toppserien og vise bredden som er i serien, både når det kommer til lag og spillere, kan man være med å løfte verdien av Toppserien ytterligere noen hakk.

4.3 Totalbelastning hos spillerne i Toppserien

Ved å skulle prestere på mange ulike arenaer, opplever utøverne en stor belastning, og en belastning som ikke er forenlig med det å skulle være 24-timersutøver (Wikan & Gullachsen, 2019). Tendensen i norsk kvinnelig toppfotball med tidlig debutalder gjør at sluttalderen på karrieren treffer tidligere. NFF pekte på at kombinasjonen av nettopp fotballsatsing, studier og jobb gir en for stor belastning og utøverne blir nødt til å velge. Som spiller 4 uttalte, må man da «satse på en «ordentlig karriere» (Spiller 4). Ved å skulle være fokusert på jobb, skole og fotball vil det bli en stor totalbelastning og fotballkarrieren slutter tidligere enn man kanskje ønsker:

Kvinner gir seg tidlig, fordi totalbelastningen blir for stor med tanke på studier og jobb på siden. Det er noe som er vanskelig å få til i lengden, og derfor så gir man seg. (Spiller 3)

Alt henger jo sammen på et vis. I kvinnefotballen har man ikke kontinuitet i den form av videre karriere og da blir man nødt til å jobbe på siden, og da må man prioritere/velge annerledes. (Spiller 2).

Espelund mener, i likhet med informantene, at kvinnelige fotballspillere må tenke karriere i form av jobb og studier. Selv om andelen på profesjonell kontrakt øker, har få spillere lønn en kan «leve av» (Espelund, et al., 2018). En toppseriespiller må derfor supplere fotballkarrieren med diverse deltidsjobber. Eksempelvis førstekeeperen på Vålerenga Damer som har fire deltidsjobber ved siden av hennes fotballkarriere (Thomassen & Simonsen, 2019). Slik problematiserer 1 vanskelighetene ved lav lønn i norsk kvinnefotball:

Sånn som meg, som har spilt toppfotball i 8 år, blir mett når det ikke blir tatt store steg. Som for eksempel lønn i kvinnefotball. (...) Man vil jo ha jobb, man vil ha fast inntekt, muligheten til å kjøpe leilighet. For det er ikke så kult å bo hjemme når man nærmer seg 30. (Spiller 1)

Når det er sagt, ser vi også på dette området at kvinnefotballen er på vei i en positiv retning. I en artikkel på Aftenposten fra januar 2019 kan en lese at en av spillerne faktisk kan leve av fotballen, og flere har økt lønningene sine, dog med noen tilleggsoppdrag. Forklaringen på

finansieringen av økte spillerlønninger, særlig i Sandviken, er på bekostning av utenlandske spillere som ikke har fått ny kontrakt med klubben og som måtte ha minstelønn for arbeidstillatelse, samt at flere av klubbens andre verv er ulønnet for at ressurser skal brukes på det sportslige. I tillegg er den generelle økte interessen rundt Toppserien en av bidragsyterne. Sandviken har valgt å bruke de ekstra midlene de hadde til rådighet til det sportslige, med fokus på å gi spillerne en best mulig treningshverdag (Wikan, 2018). Støtten som er mottatt fra NFF er anmodet til å bruke på utvikling fremfor lønn. Støtten er øremerket «proffdager» og markedsansvarlige som skal være med å gi utvikling (Wikan & Gullachsen, 2019). En diskusjon vil da være om utviklingen vil komme når totalbelastningen ved å måtte jobbe og studere på siden blir for stor for enkelte. Det at NFF ønsker seg utvikling, men utøverne har en stor totalbelastning vil da bli noe selvmotsigende.

Nå har jeg valgt å studere på deltid, for jeg hadde ikke klart heltid. Det er jo sånne valg jeg må ta for at totalbelastningen ikke skal bli for stor. Nå har jeg også tatt permisjon frem til sommeren, med tanke på VM og kampene som kommer, så det går jo greit nå. (Spiller 4)

Akkurat nå har jeg tatt permisjon fra skolen, og da opplever jeg ikke hverdagen som belastende. Men da jeg gikk på skole i tillegg på siden ble det en stor belastning ja. Særlig dette med å kombinere praksis ifm skole og fotball er utfordrende. Jeg vet ikke hvor lenge jeg vil ha pause fremover, men jeg vil satse en del og da er det vanskeligere å kombinere. Jeg håper jo til slutt at man kan fokusere mer på fotballen. (Spiller 2)

Samtlige av informantene til denne oppgaven hadde tatt pause i studiene for å kunne fokusere mer på fotballen. Selv om guttene i Sæthers prosjekt ikke trodde at media kunne være en hjelp til utvikling av fotballkarrieren (Sæther, 2017), ville kanskje en økt mediedekning kunne skaffet flere sponsorer og dermed tatt vekk litt av totalbelastningen som er hos de kvinnelige utøverne. På den måten kunne man økt antall proffdager der hovedfokus er på utviklingen som fotballspiller. Som Espelund understreker er det å trene på dagtid sentralt for å kunne yte maksimalt på elitenivå (Espelund, et al., 2018).

Totalbelastning er summen av belastning fra aktiviteter som trening og kamp, samt andre fysiske og psykiske belastninger (Gjerset, Nilsson, & Raastad, 2015, s. 29). En av disse kan være media. Selv om dette ikke er et problem for de spillerne som ble intervjuet, i likhet med resultatene fra Sæthers prosjekt (2017) på guttesiden, kan det imidlertid være et problem for idretten og samfunnet, spesielt når mediekritikken kommer inn i deres privatliv og blir personlig (Duckert & Karlsen, 2017; Skogvang, 2006). For å bruke utdrag fra tidligere sitat i denne oppgaven, vil det at man unnlater å nevne elementer man er redd for at skal mistolkes, kunne

vise tegn på at man er klar over medias bakside og ikke ønsker å oppleve tap av kontroll eller den manglende oversikten (Duckert & Karlsen, 2017). Men i likhet med Sæther (2017) sin undersøkelse, der utøverne opplevde forholdet til media som komfortabelt, har informantene kun opplevd gjensidig respekt til journalistene:

Nesj, jeg føler ikke at jeg er en kontroversiell person. Føler at jeg har et godt forhold til media. Aldri opplevd noe dårlig med media som det har blitt kjipe saker utav. Så jeg føler det er en gjensidig respekt der. (Spiller 4)

(...) I tillegg er en del av fokuset på kombinasjonen i kvinnefotball med fotball og jobb/studier. Dette bærer jo litt preg av holdningen «det går jo ikke an å satse», men ikke noe jeg opplevde som ekkelt. Det er ingen ekle spørsmål, og stort sett er det bare sånn «fortell om deg selv». (Spiller 2)

En årsak til at ingen av de intervjuede spillerne hadde opplevd noen ubehagelige situasjoner med media kan skyldes at det er for lite mengde av det. Da vet man ikke hvordan det oppleves når media blir en påkjenning og vanskelig å hankses med. Gjennomgående i oppgaven ser vi at spillerne ønsker seg mer mediedekning. Elementer som mer penger med de konsekvensene som følger kan kanskje løses med en økt mediedekning. I oppgaven er også mediedekning prøvd belyst fra den andre siden, da all PR ikke nødvendigvis er god PR. En mer likestilt medieoppmerksomhet der fokus ligger på resultat og prestasjon er positivt for Toppserien, men å vite om medias bakside er også viktig.

5 Oppsummering

I denne oppgaven har jeg ved hjelp av kvalitative forskningsintervju med aktive utøvere i Toppserien, sett på hvordan media oppleves av spillerne og hvilken rolle det spiller for spillernes rollekonflikt og totalbelastning. For å besvare dette har jeg delt opp oppgaven i tre ulike temaer; rollekonflikten mellom det å være kvinne og idrettsutøver, medias posisjon med tanke på makt og omfang og totalbelastningen utøverne har. Avslutningsvis her vil jeg kort oppsummere de hovedfunnene fra analysen og mulighetene for videre forskning på området.

Med den hverdagen spillerne i Toppserien har i dag er man langt ifra en hverdag som legger til rette for optimal utvikling. Selv om OBOS har etablert en god posisjon og kvinnefotballen er i vinden på mange områder, er ikke medieoppmerksomheten for kvinnenens øverste liga god nok. Undersøkelser fra tidligere studier viser at det er lave tall på antall artikler skrevet om kvinnefotballen, og størsteparten av innholdet dreier seg ikke om resultat og prestasjoner. At kvinnefotballen ikke blir tatt på alvor på samme måte som fotball for menn, og ikke har samme innhold og omfang av dekning i media er med og forsterker dette bildet. Holdninger som nedverdiger kvinnefotballen er fortsatt tilstede, og som kvinnelig fotballspiller må man opparbeide mer tillit for å få anerkjennelse. Konflikten ved å være kvinnelig idrettsutøver gjelder ikke bare for fotball, men også andre idretter. Likevel ser vi kanskje forskjellene når det kommer til kommersialisering og profesjonalisering tydeligst i kvinnefotballen.

Som en konsekvens av manglende mediedekning og ved at sponsorer uteblir, er det lite penger i klubbkassene i Toppserien. Dette gjør at kvinner ikke kan få profesjonalisert idretten sin, og må velge andre karriereveier. En sjonglering av studier og jobber ved siden av fotballsatsingen gir en høy belastning på individet. Utøverne blir mett, og frafallet starter tidligere enn ønsket, noe som gjenspeiler den lave snittalderen i Toppserien. Likevel gjør det at et par spillere nå blir lønnet «godt nok» til at en kan leve av å spille fotball en signaleffekt om at det er mulig å få til. For som vi har sett i denne oppgaven har det markert seg et skille ved fjoråret og inneværende år ved at det blir arrangert og utarbeidet en rekke tiltak for å styrke og utvikle kvinnenens fotballarena. Et ønske til videre forskning er å se nærmere på de inngåtte avtalene, og se om det er blitt noen forskjell på hverdagen i Toppserien, og kanskje særlig på rollekonflikten, medieaspektet og totalbelastningen hos spillerne. For at flere kvinnelige fotballspillere skal kunne være 24-timersutøver og drive toppidrett, må medieinteressen opp, med fokus på å prøve

å forsterke de gode prestasjonene og resultatene. Det kommende verdensmesterskapet vil forhåpentligvis være en ypperlig sjanse til å prøve på dette.

6 Referanseliste

- Aastorp, H. (2004, Mai 12). *Bakgrunn: "The Wealth of Nations"*. Hentet fra Forskning.no: <https://forskning.no/okonomi-bakgrunn-forskningens-historie/bakgrunn-the-wealth-of-nations/1062183>
- Bastiansen, H. G., & Dahl, H. F. (2008). *Norsk mediehistorie*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Beauvoir, S. d. (2000). *Det annet kjønn*. Oslo: Bokklubben dagens bøker.
- Busland, L. (2011, Mai). *Fra hobby til yrke - Profesjonaliseringen av toppidretten 1971 - 1985*. Hentet fra duo.uio.no: <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/23345/Fraxhobbyxtilxyrkex-xProfesjonaliseringenxavxtoppidrettenx1971x-x1985.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Duckert, F., & Karlsen, K. E. (2017, Mars 10). Å være i medienes kritiske søkelys. Enkeltindividenes erfaringer. *Norsk medietidsskrift*, ss. 1-18.
- Ertzaas, M. (2012). *Sportsdekning i media - av menn, om menn, for menn?*. Trondheim: NTNU.
- Espelund, K., Tverild, S., Saltvik, J. R., Knudsen, M., Kristvang, K., Antonsen, T., . . . Strøm, Ø. (2018). *Sammen om nye mål - Espelundutvalgets rapport*. Norges Fotballforbund.
- Fasting, K. (1996). *Hvor går kvinneidretten?*. Oslo: Norges idrettsforbund.
- Fasting, K., & Tangen, J. O. (1982). Kvinneidrett i massemediene. I G. v. Lippe, *Kvinner og idrett. Fra myte til realitet* (ss. 158-178). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Fossøy, J., Moe, V. F., & Fretland, F. (2017). Fotball og media i Noreg i eit historisk perspektiv i perioden 1970–2005 – spelet utan ball. I J. R. Andersen, E. Bjørhusdal, J. G. Nesse, & T. Årethun, *Immateriell kapital. Fjordantologien 2017* (ss. 341-361). Universitetsforlaget.
- Gjerset, A., Nilsson, J., & Raastad, T. (2015). Treningslære. I A. Gjerset, J. Nilsson, J. W. Helge, & E. Enoksen, *Idrettens treningslære* (ss. 11-55). Oslo: Gyldendal Undervisning.
- Godø, Ø. (2018, November 18). *Størst ulikheter i verden: Funn om norske idrettsjenter ryster internasjonale stjerner*. Hentet fra db.no: <https://www.dagbladet.no/sport/storst-ulikheter-i-verden-funn-om-norske-idrettsjenter-ryster-internasjonale-stjerner/70294149>
- Gulbrandsen, S. (2019, Februar 2). – *Jeg blir provosert. Hvem faen bryr seg?* Hentet fra tv2.no: <https://www.tv2.no/a/10396667/>
- Guttormsen, M. (1995). *Idrett, medier og kjønnsforskjeller*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Helland, K. (2003). *Sport, medier og journalistikk - med fotballandslaget til EM*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Helland, K. (2004, Juni 20). *Sport som attraksjon: symbiosen mellom fotball og medier*. Hentet fra Idrottsforum.org: <https://www.idrottsforum.org/articles/helland/helland040620.pdf>

- Hovden, J. (2015). "Hvorfor har jeg mindre betalt på dame-siden når jeg gjør eksakt samme jobb?". I S. A. Sæther, *Trenerroller* (ss. 87-109). Trondheim: Fagbokforlaget.
- Kuper, S. (2003). *Football against the enemy*. Orion Publishing Co.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Langvik-Hansen, S., & Hansen, J. S. (2018, Oktober 18). *Frykter kutt i antall lag gir en «østlands-Toppserie»*. Hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/sport/nff-rapport-foreslar-drastiske-endringer-i-kvinnefotballen_-_vil-kutte-antall-lag-1.14254117
- Lie, S. L. (2017a, Desember 11). «*Det er kjempevanskelig å overleve som idrettsutøver og kvinne*». Hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/sport/_det-er-kjempevanskelig-a-overleve-som-idrettsutover-og-kvinne_-1.13792253
- Lie, S. L. (2017b, Desember 10). *Enorme kjønnsforskjeller i toppidretten: Norske menn tjente 100 millioner mer enn norske kvinner*. Hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/sport/enorme-kjonnsforskjeller-i-toppidretten_-norske-menn-tjente-100-millioner-mer-enn-norske-kvinner-1.13806390
- Lie, S. L. (2017c, Oktober 6). *Herrelandslaget tar lønnskutt for å hjelpe fotballkvinnene*. Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/sport/herrelandslaget-tar-lonnskutt-for-a-hjelpe-fotballkvinnene-1.13717392>
- Lie, S. L., Bårtvedt, H. H., Rowlands, P. S., Rasch, I. N., Hoel, Y. S., & Solbakken, H. A. (2017d, Desember 10). *Idrettsprofiler rystet over NRK-funn*. Hentet fra nrk.no: <https://www.nrk.no/sport/idrettsprofiler-rystet-over-nrk-funn-1.13792848>
- Lippe, G. v. (2001). *Idrett som kulturelle drama*. Oslo: Cappelens Forlag A.S.
- Lippe, G. v. (2010). *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Madsen, C. (2017, Oktober 13). *Amedias aviser skal sende Toppserien for kvinner*. Hentet fra fotball.no: <https://www.fotball.no/turneringer/toppserien/2017/amedias-aviser-skal-sende-toppserien-for-kvinner/>
- Madsen, C. (2019, Mars 9). *Les presidentens tingtale her*. Hentet fra fotball.no: <https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2019/les-presidentens-tingtale-her/>
- Magnussen, J. (2018, September 20). *Mener FIFA ikke tar likestilling på alvor - gir kvinnekubber millioner i VM-kompensasjon*. Hentet fra vg.no: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/wEGb1P/mener-fifa-ikke-tar-likestilling-paa-alvor-gir-kvinnekubber-millioner-i-vm-kompensasjon>
- NTB. (2019, April 2). *Ada Hegerberg tjener 0,3 prosent av det Messi gjør*. Hentet fra Nettavisen.no: <https://www.nettavisen.no/sport/ada-hegerberg-tjener-03-prosent-av-det-messi-gjor/3423647458.html>
- Obos. (2018). *Historisk løft for kvinnefotballen*. Hentet fra OBOS: <https://www.obos.no/dette-er-obos/nyheter/historisk-loft-for-kvinnefotballen>
- Sæther, S. A. (2017). *De norske fotballtalentene - hvem lykkes og hvorfor?* Oslo: Universitetsforlaget.

- Skiforbundet. (2018, Oktober 19). *Økonomi og marked*. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/globalassets/04-gren---medier/langrenn/dokumenter/02-var--og-hostmoter/2018---host/2018-okonomi-hostmote-bjervig.pdf>
- Skogvang, B. O. (2006). *"Toppfotball - et felt i forandring"*. Oslo: Norges Idrettshøgskole.
- Smørdal, S. E., Børrestad, J. H., & Kallaklev, H. J. (2019, Mars 28). «Nivåsjokk» og «kultursjokk» for LSK Kvinner: – De lever i en annen verden. Hentet fra tv2sport.no: <https://www.tv2.no/sport/10509623/>
- Strøm, O. K. (2019, April 5). *Suksess for "tomme" tribuner: 254 i snitt*. Hentet fra vg.no: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/G1z5QV/suksess-for-tomme-tribuner-254-i-snitt>
- Strømø, V., & Kvalsvik, R. (2018). *Norsk kvinnefotball og media - Bachelor*. Sogndal : Høgskolen på Vestlandet.
- Thomassen, B. B., & Simonsen, C. (2019, Mars 25). *Toppseriespiller misfornøyd med lønnen: – Jeg kunne klage eller jobbe mer*. Hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/sport/toppseriespiller-misfornoyd-med-lonnen_-_jeg-kunne-klage_-eller-jobbe-mer-1.14483397
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tverlid, S. (2019, Mars). *Forbundstinget 2019*. Hentet fra fotball.no: <https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/forbundstinget/2019---synnove-tverlid---tfk-presentasjon---tinget-2019.pdf>
- Wikan, M. (2018, Desember 21). *Sandviken forklarer: – Hadde de gått etter pengene, hadde de spilt et helt annet sted*. Hentet fra Aftenposten.no: https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Sandviken-forklarer--Hadde-de-gatt-etter-pengene_-hadde-de-spilt-et-helt-annet-sted-266418b.html
- Wikan, M., & Gullachsen, Å. (2019, Januar 29). *I 2013 brukte Sandviken en halv million på spillerlønn*. I fjor brukte de seks ganger så mye. Hentet fra Aftenposten.no: <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/I-2013-brukte-Sandviken-en-half-million-pa-spillerlonninger-I-fjor-brukte-de-seks-ganger-sa-mye-267827b.html>
- Wikborg, J. (2018, November 12). *RBK-spillernes snittinntekt er høyere enn LSK Kvinner-spillernes samlede inntekt*. Hentet fra vg.no: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/0EdeBE/rbk-spillernes-snittinntekt-er-hoeyere-enn-lsk-kvinner-spillernes-samlede-inntekt>

7 Vedlegg

7.1 Informasjonsskriv

Informasjonsskriv for deltakelse i bacheloroppgave

Bakgrunn og formål

Jeg studerer ved masterprogrammet lektor i kroppsøving- og idrettsfag på NTNU i Trondheim. I den forbindelse skal jeg nå skrive bachelor der jeg ønsker å undersøke mediedekning- og fremstilling av kvinnefotballen i media. Media vil her inneholde aviser, både papir- og nettaviser. Jeg kunne gjerne tenkt meg å høre noen av dine meninger, slik at jeg får det fra et utøverperspektiv.

Min foreløpige problemstilling er: en framstilling av kjønn og mediemakt. Under dette vil jeg ha noen fokusområder som går på: fokuset på enkeltprofiler vs. klubb, og fokuset på sportslige vs. utenomsportslig. De innhentede opplysningene vil bli brukt til å få større forståelse, se sammenhenger og helhet i problemstillingen min.

Frivillig deltakelse

Deltakelsen er frivillig, og du kan når som helst trekke deg eller den informasjonen du har oppgitt fra undersøkelsen. All informasjon som innhentes vil bli anonymisert. Det er kun jeg og min veileder som vil vite hvem som er intervjuet. Min veileder Stig Arve Sæther, som også har taushetsplikt, vil gå gjennom oppgaven for å sikre at alt er anonymisert og ikke kan spores tilbake til hvem du er.

Gjennomføring av intervju

Jeg ser for meg at intervjuet vil ta cirka 45 minutter, og det vil ta sted der det passer informantens best. Bor du langt unna Trondheim, er telefonintervju helt i orden. Så lenge det passer informantens håper jeg å gjennomføre intervjuene i uke 10-11. I intervjuet vil det først være noen spørsmål om din bakgrunn, oppstarten med fotball og din posisjon i dag, før hovedfokuset vil ligge på holdninger fra media og din opplevelse av media, både på deg som enkeltspiller og klubben du er i.

Jeg håper du vil delta, og takk på forhånd!

Ta gjerne kontakt om det skulle være noen spørsmål. Jeg kan nås på mobiltelefon 47617842, eller e-post nora_hestnes@hotmail.com. Min veileder Stig Arve Sæther, Førsteamanuensis i Idrettsvitenskap, NTNU kan nås på stigarve@ntnu.no.

Vennlig hilsen

Nora Skille Hestnes

7.2 Intervjuguide

Faktaopplysninger:

- Alder:
- Antall år som toppspiller:

Fotballbakgrunn

- Hvorfor startet du med fotball?
- Hvordan og når begynte du med fotball?
- Når begynte du å satse på fotball for alvor?
- Hva er din rolle i laget? Etablert, nyankommet?

Kjønn

Holdninger

- Har du møtt negative holdninger mot at du som jente skulle spille fotball? Om ja, hva har det gått ut på?
- Den siste tiden har det vært en pågående diskusjon om at jenter som spiller fotball "må" omfavne de maskuline verdiene? Hva er dine tanker om dette?

MEDIEMAKT:

Mediedekning:

- Føler du at det er noen aviser som har mer fokus på Toppserien? Nasjonale? Lokale?
- Hvordan vurderer du media sin dekning av kvinnefotball?
- Hvordan vurderer du media sin dekning av din klubb?
- Hvordan var ditt første møte med media?
- Hva tenker du om media i fremtiden? Hva mener du er gunstig for kvinnefotballens del?

Fremstilling i media:

- Hvilket syn føler du media har på deg?
- Hvilket syn føler du media har på din klubb?
- Hvordan vurderer du medias fokus i intervjuene om deg? Er du fornøyd med dette? Hvorfor, hvorfor ikke?
  - Hvorfor tror du eventuelt fokuset blir endret i media?

Totalbelastning:

- Opplever du media som påtrengende? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Kvinnefotballen har en relativt lav gjennomsnittsalder, særlig sammenlignet med herrefotball. Mener du dette henger sammen med media, evt. hvordan?
- Opplever du totalbelastningen i hverdagen din som for stor? Utbrenthet/skader? Skole/jobb?

